

О програму

Након што је била заборављена (око једног века), попречна флаута је поново „измишљена“ у Француској, 1680. године. Занимљиво је да је задржала свој стари назив - немачка флаута јер су је током ренесансе ценили швајцарски и немачки плаћеници који су служили краљу Француске.

Први велики композитори који су креирали репертоар за попречну, траверзо, флауту били су у служби Луја XIV „*Le Grand*“. Њихова имена су ових дана мало позната, али су Филидори и Ла Бар били веома цењени на двору Версаја, где су имали част да свирају и компоњују за „највећег краља света“. Били су партнери Марина Марца (виола да гамба), Франсоа Купрена (чембало) и Роберта де Визеа (гитара и теорба). Ови познати музичари широм Европе чинили су „*Chambre du Roy*“, вероватно најбољу групу музичара у Европи око 1700. године.

Роберт де Визе, био је посебно запажен, јер је и сам краљ свирао гитару, чини се, прилично добро. Де Визе је такође свирао лауту, али је данас најпознатији по комадима које је посветио теорби*, овој великој лаути, раскошног звука, измишљеној у Италији век раније, посебно за пратњу певача. Брзо је постигла такав успех да су највећи мајстори лауте за њу писали чудесна дела.

Посебност комада де Визеа је у томе што се нека од њих могу свирати или на самој лаути, или на попречној флаути уз пратњу. Мишел де ла Бар такође у предговору својим делима објашњава да је најлепши инструмент који прати флауту управо теорба. Неколико деценија након развоја на француском двору, флаута се проширила у Италију и Немачку, где је постепено истиснула блок флауту. Верачини, светски познати виртуоз виолиниста, побринуо се да неке од његових виолинских соната могу да се одсвирају и на флаути. Вивалди јој је посветио и неколико концерата, попут чувеног Гарделина и неколико соната. Прелепа елегантна соната коју нудимо вероватно није Вивалдијева, већ непознатог немачког композитора. Рукопис се чува у библиотеци Стокхолма, што показује у којој мери су музика и музичари „кружили“ по континенту, обogaћени утицајима једни других.

** Теорба је настала еволуцијом бас-лауте са циљем да се прошири доњи регистар инструмента (продужавањем врата и разапњањем дугачких жица) и да би се добио резонантнији звук прикладнији за вокалну пратњу. Најчешће има четрнаест редова жица. Себастиен де Бросард тврди да је теорбу изумео Николас Хотман (1610.-1663.), чувени виолиста и теорбиста у служби Војводе од Орлеанса (*Dictionnaire de musique*, 1703). Међутим, податке о пореклу теорбе из 1589. године налазимо на двору Алфонса II д'Есте, војводе од Фераре у Италији.*

Програм

Michel de la Barre (c. 1675 –1745.)

Deuxième livre (1710), neuvième suite: *Sonate l'Inconnu- Chaconne*

Pierre Philidor (1681. – 1731.)

Premier Livre (1717), cinquième suite: *Très lentement- Allemande - Sarabande - Gigue*

Robert de Visée (c. 1655 – 1732/1733)

Pièces de Théorbe et de luth (manuscrit de Vaudry de Saizenay, 1699):

Prelude - Allemande - Sarabande - Chaconne

Francesco Maria Veracini (1690. –1768.)

Sonata Prima (F major): *Largo e Nobile - Allegro - Largo - Allegro*

Antonio Vivaldi (att.) (1678. –1741.)

Sonata E minor RV 50: *Andante - Siciliano - Allegro*

Композитори:

Мишел де Ла Бар, први од великих познатих француских флаутиста, рођен је у Паризу око 1675. и умро у Паризу 15. марта 1745. године. Захваљујући својим композицијама вероватно је основао прву школу француске попречне, траверзо флауте. Соната *l'Inconnu*, („непозната“) је само соната по имену. То је уствари низ савршених француских варијација, карактерисаних и потпуно репрезентативних за Ла Бара. Чињеница да јој је Ла Бар дао надимак „соната“ доказује растући утицај италијанске музике.

Пијер Даникан Филитор, композитор, обоиста и виолиниста, рођен је у Паризу 1681. а преминуо у Версају 1731. године. Сарађивао је са Франсоа Купреном и Марин Мареом. Његова драмска Пасторала изведена је на двору 1697. године, али је најпознатији по Шест свита за две попречне флауте, које су објављене 1717. и 1718. (као и збирка Трија из 1717. године, која спада у његове најбоље креације.)

Роберт де Визе (1655. - 1732.), гитариста, теорбиста, лаутиста, певач, композитор и учитељ, читав животни век је провео на двору у Версају, од 1680 до 1730. године. Као следбеник непоновљивог Жан Батисте Лилија, де Визе развија интиман, елегантан и модерни стил свирања, а његове композиције одликује складно обликована мелодија са елементима високо развијене хармонске текстуре.

Франческо Марија Верачини (Фиренца, 1690. - Фиренца 1768.) је био италијански композитор и виолиниста. Са двадесет девет година отишао је у Венецију где је изводио разне концерте са таквим мајсторством да се Тартини уверио да не може да се такмичи с њим и повукао се у Анкону посветивши се новим студијама. Његове композиције и наступи (од Венеције, Лондона, Дрездена, Прага) су изазивали највеће одушевљење.

Антонио Лучо Вивалди (Венеција 4. март 1678. - Беч, 28. јул 1741.) био је италијански свештеник и један од најзначајнијих композитора из периода барока, као и познати виолиниста. Вивалди је широко признат као најважнији представник барокног инструменталног концерта, који је усавршио и популарисао више него било који од његових савременика. Дубље разумевање његове музике почиње кроз схватање да је у поређењу са Бахом, па чак и Хендлом, био најпрогресивнији барокни музичар.

Жан-Кристоф Фриш

Флаутиста, диригент, ванредни професор на Париском универзитету Сорбона

Од оснивања XVIII -21 Le Baroque Nomade, заједно са Balkan Baroque Band, Жан-Кристоф Фриш је путовао широм света, посвећујући се разменама и сусретима европске барокне музике са различитим облицима традиционалне музике. Снажна музичка авантура овог диригента је и људска авантура са музичарима, која се преноси на публику кроз емоције и хуманизам који је у основи сваког пројекта.

Његова строгост и прецизност сежу још од студија биологије. Изванредан флаутиста, од почетка своје каријере, чији комплетан снимак Вивалдијевих соната за флауту (за Универзал) остаје референца до данас. Његова иновативна визија барокне музике га је навела да оснује ансамбл Le Baroque Nomade (1995.), са циљем да спроведе своје музичке идеје. Од тада се Жан Кристоф Фриш посветио и дириговању и „отворио нови пут“ у читању барокног репертоара, откривеног пре четрдесетак година. Његове интерпретације су вредне пажње по осећају контраста у темпу, равнотежи између ниских и високих регистара у оркестрацији и експресивној инвентивности фрази. Вођен сталним преиспитавњем, његово истраживање је засновано на невероватном напретку најновијих музиколошких открића, аутентичности и искрености његових музичара и његовом личном односу са оркестром, заснованом на поверењу, спокоју и различитости.

Жан-Кристоф Фриш је дириговао у 45 земаља, у престижним просторима као што су Cité de la Musique in Paris, the Cologne Philharmonie, the Bergen (Norway) Festival, the Southbank Centre Festival in London, the festivals of Jerusalem, Utrecht and Granada, the operas of Rome, Damascus and La Fenice in Venice... Снимио је више од двадесет аудио снимака, које је међународна штампа једногласно поздравила: 'Један од најбољих ЦД-ова 2003. године' (Sunday Times), 'Једно од најнеобичнијих издања' (Gramophone), 'Фасцинантни снимци' (Early Music Review)...

Концерти и представе које је режирао овај диригент, којег су његови музичари прозвали „Индијана Џонс барокне музике“, у бројним чланцима се описују као апсолутно изузетне представе: „Културно откровење. Резултујући звук је задивљујући. Бивши мајстор у овом суптилном напредовању између Истога и Другачијег“ (Télérama), ансамбл „XVIII -21 са умећем влада контрастима као односима и вешто успева да поштује песников удео... [...] новина у приступу, квалитет интерпретације и музиколошка строгост изабраних опција...’ Le Monde), 'Essential' (classicnews.com), 'Admirable spirit of imagination' (Early Music Review)... „Његова енергија и харизма преносе слушаоца у поетски, осетљив свет. То се зове бесконачно поштовање“ (Télérama).

*Балкански барокни бенд (БББ) је настао 2010. године на идеју француског флаутисте и диригента Жана Кристофа Фриша, који већ годинама ради са музичарима из различитих земаља. У саставу Балканског барокног оркестра је 18 музичара из Хрватске, Румуније, Бугарске, Грчке, Србије и Француске. Наши представници у њему су теорбиста Андреј Јованић (по позиву) и челиста Ђорђе Милошевић (на препоруку Нимбус Арт.а). Рад тог неуобичајеног за ове пределе састава је био интензиван и емотиван.

25 година професионалног бављења раном музиком

“А чему обичан слушалац музике да се овде нада? Да без обзира на то куда отишли, ови таленти ваљда неће заборавити да свој дар поделе у будућности (бар понекад!) са онима уз које су се родили и који су их први приметили.“

М. Огњановић, Извод из текста *Светлост у зони сумрака: Тајне града, Политика, 16. јул 1998., Београд*

Андреј Јованић (1977. Београд), *маст. муз. умет*, студије историјске интерпретације на *лаути, теорби и барокној гитари* завршио је у класи проф. Ролфа Лислеванда на Високој државној школи за музику у Тросингену (Немачка), а отпочео у класи професорке Елизабете Кени на Краљевској музичкој академији у Лондону (Велика Британија).

Био је више година стипендиста Краљевске музичке академије из Лондона. Добитник је више награда за камерно извођење барокне музике у Енглеској. Као један од најталентованијих музичара своје генерације добио је ренесансу лауту на поклон од Краљевске музичке академије (специјално признање).

Са својим солистичким програмима (Свите Роберта де Визеа на француској соло теорби и барокној гитари и „Роберт де Визе, Франческо Корбета и Једно вече у Версају, 1686.“) постигао је изузетан успех на фестивалима ране музике у Новом Саду, Београду -2021. и *Seviq Brežice* (Словенија) - 2022, као и на концертима у Врњачкој бањи и Земуну.

Остварио је велики број наступа у земљи и иностранству као члан камерних ансамбала и оркестара: ансамбл Семпре из Букурешта (Румунија), ансамбл *New Trinity Baroque* (САД/Србија), *Балкански Барокни Бенд* (Француска), ансамбл *La Follia* (Румунија), *Orchestra of the Age of Enlightenment* (Велика Британија), *Musicians of the Globe* (Велика Британија), музички састав *Путујући свирачи* (Србија), *Ансамбл Нимбус* (Београд), *Nova Schola Lubacensis* (Словенија), са Урошем Дојчиновићем и др. Гостовао је и на многим фестивалима ране музике: Румунија, Француска, Словенија, Србија, САД, Грчка, Црна Гора итд.

Од 2010. Андреј учествује у реализацији међународног пројекта Балкански Барокни Бенд (окупља музичаре балканских земаља и Француске) а под руководством светски познатог музичара Жан Кристоф Фриш- а. У 2011/ 12. години одржано је више концерта на фестивалима у Француској, Бугарској, Румунији, Грчкој итд. Учесник је Европске турнеје (2012/13) у оквиру пројекта *Wu Wei / Balkan Baroque Band /Vivaldi-Les Quatre saisons* са акробатима из Кине.

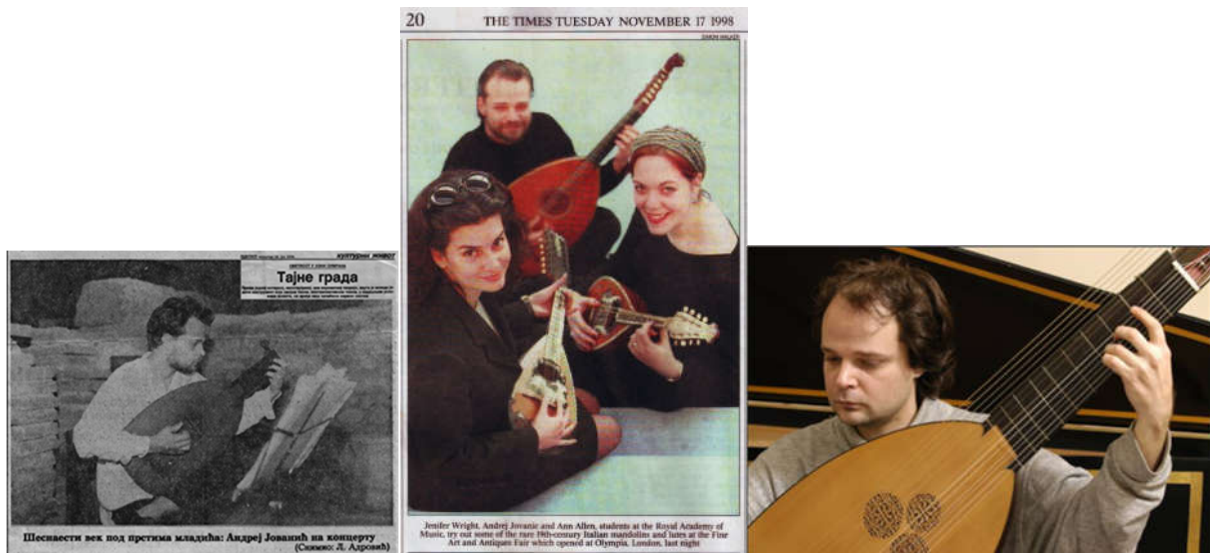
Музичка Академија из Словеније, која је у октобру 2010. године отворила Одсек за рану музику у Љубљани, је позвала Андреја (као једног од ретких предавача за *basso continuo* на теорби) да учествује у њиховом првом пројекту Монтеверди, диригент Егон Михајловић. Такође је у Шкофја Локи и Љубљани, у оквиру музичких радионица, био предавач и учесник концерата.

По мишљењу многих музичких критичара Андреј је наш најбољи теорбиста: Paul Fowles - Classical Guitar Magazine, Енглеска, Смиљка Исаковић, Гордана Крајачић, Доната Премеру...

Glasbeni Utrip 24.8.2022 – Festival Seviqс Brežice, Katarina Radaljac. „Српски мајстор ових инструмената, Андреј Јованић, преточио се у улогу де Визеа једне свеже августовске вечери, а публику фестивала Seviqс Brežice провео кроз заокружен програм, који је замислио као путовање између различитих тоналитета.“ ; „ Андреј Јованић је одлично одиграо улогу чувеног барокног тумача, наравно кроз осетљиву интерпретацију његових дела.“ ; „ Префињена финоћа, различита расположења и ентузијастично свирање извођача су се све више истицали током интерпретације“

Наша еминентна музичка критичарка Гордана Крајачић је, после концерта, написала: „Био је прави уметнички доживљај сусрет са овим уметником и овим делима...“ (Музичка критика, „Музицирање у једном даху“, Блиц, 9. август 2022, Поп&Култура, стр.22).

Андреј Јованић је ангажован као наставник гитаре у музичкој школи „Коста Манојловић” у Земуну.

Ђорђе Милошевић (Београд, 1979), дипломирао је виолончело на ФМУ у Београду у класи проф. Сандре Белић. Био је стипендиста Министарства културе и образовања Луксембурга где се усавршавао на Националном музичком конзерваторијуму у класи проф. Клода Ђампелегринија (*Claude Giampellegrini*). Током школовања био је добитник многих награда на домаћим и међународним такмичењима. Активно се усавршавао на мајсторским курсевима за виолончело, камерну, барокну и савремену музику код: М. Лера, А. Герхарда, С. Аполина, К. Родина, К. Јанковић, И. Калмана, П. Гулде, М. Удеа, М. Кодла, Б. Коксеа, Џ. Крауча, Л. Камингса, Џ. Адамса... Од 2004. године, у Србији и иностранству, наступа и на барокном виолончелу, интерпретирајући рану и барокну

музику на аутентичан начин. Један је од оснивача домаћих камерних ансамбала *Београдски Барок* и *Гудачки квартет „Мокрањац“* са којима је одржао велики број концерата у земљи и иностранству (Шведска, Хрватска, Црна Гора).

Био је члан ансамбла за савремену музику *Luxembourg Sinfonietta*, као и барокних ансамбала *Nymbus* и *Balkan Baroque Band* са којима је у периоду од 2006 – 2014. године редовно наступао и остварио велики број концерата широм Европе (Немачка, Француска, Белгија, Луксембург, Словенија, Грчка, Румунија, Бугарска,...). Редовно наступа и остварује концерте у Србији и иностранству са ансамблом *Tempera Varossa* (Србија, Француска, Русија, Македонија). Од 2009. године је члан *Ансамбла Метаморфозис* са којим је остварио бројне концерте у Србији и иностранству. Наступао је на свим најзначајнијим домаћим музичким фестивалима, као и на више истакнутих страних музичких фестивала од којих се издвајају: *Будва Град Teatar* (Црна Гора), *Ceviq Brežice* (Словенија), *La Chaise-Dieu* (Француска), *Festival International Echternach* (Луксембург)... Редовно наступа као солиста, а последњих година је интензивирао рад на интерпретацији дела савремених српских композитора остваривши значајан број премијерно изведених дела домаћих аутора компонованих за виолончело.

Од 2015. године до данас, по поручбини Ђорђа Милошевића, настало је више од 20 нових композиција различитих форми савремених композитора за соло виолончело, виолончело и клавир и гудачки квартет које су премијерно изведене у различитим градовима Србије, као и у иностранству.

Остварио је трајне аудио записе за потребе Радио-телевизије Србије, затим аудио записе у иностранству од којих се издвајају снимци за *ERT* и *European Broadcasting Union*. Са Гудачким квартетом Мокрањац је снимио и објавио прво промотивно *CD* издање са делима савремених српских композитора 2013. године. Од 1. септембра 2020. године је запослен на месту директора београдске музичке школе „Станислав Бинички“. Члан је Удружења музичких уметника Србије.